

ประโยค ป.ธ. ๔

แปล ไทยเป็นมคธ

สอบ วันที่

๒๕๖

ภาค ๑ หน้า ๑๒๔-๑๒๕

๑. เรื่องพระเวททัต พระศาสดา ตรัสชาดกทั้งหมด ที่ทรงปรารภพระเวททัตภาสิตให้พิสดารแล้ว ตั้งแต่เวลา
ผนวชจนถึงถูกแผ่นดินสูบ ฯ ก็ความย่อในเรื่องพระเวททัตนี้ ดังต่อไปนี้ ฯ

เมื่อพระศาสดา ทรงอาศัยนิคมชื่ออนุปิยะแห่งมัลลक्षัตริย์ประทับอยู่ที่อนุปิยะอัมพวันนั้นแล, ในวันรับพระ
ลักษณะแห่งพระตถาคตนั้นเทียว ตระกูลพระญาติแปดหมื่น มอบพระโอรสแปดหมื่นให้ด้วยคำว่า "สิทธิตถกุมาร
จงเป็นพระราชาก็ตาม เป็นพระพุทธานุเจ้าก็ตาม, จักมีกษัตริย์เป็นบริวารเทียวไป," เมื่อพระโอรสเหล่านั้นผนวชแล้ว
โดยมาก, เหล่าพระญาติเห็นศากยะ ๖ พระองค์นี้ คือ ภัททิสราชา อนุรุทธะ อานันทะ ภคฺ กิมพิละ เทวทัต ยังมีได้
ผนวชจึงสนทนากันว่า "พวกเรายังให้ลูก ๆ ของตนบวชได้, ศากยะทั้ง ๖ นี้ ชะรอยจะไม่ใช้พระญาติกระมัง ?
เพราะฉะนั้น จึงมิได้ทรงผนวช" ฯ ครั้งนั้น เจ้ามทานมศากยะ เข้าไปหาเจ้าอนุรุทธะ ตรัสว่า "พ่อ ผู้ออกบวช
จากตระกูลของเราไม่มี, น้องจักบวช หรือว่าพี่จักบวช" ฯ ก็เจ้าอนุรุทธกุมารนั้น เป็นกษัตริย์ผู้สุขุมล
มีโภาคสมบุรณ์ แม้คำว่า "ไม่มี" พระองค์ก็ไม่เคยทรงสดับ ฯ จึงอยู่วันหนึ่งเมื่อกษัตริย์ ๖ พระองค์นั้น ทรงเล่นกีฬา
ลูกขลุบอยู่, เจ้าอนุรุทธะทรงปราศรัยด้วยขนมแล้วส่ง (คน) ไปเพื่อต้องการขนม ฯ คราวนั้น พระมารดาของท่านจัดขนม
ส่งไป ฯ กษัตริย์ทั้ง ๖ เสวยแล้วทรงเล่นกันอีก ฯ เจ้าอนุรุทธะนั้นแล เป็นฝ่ายแพ้ไป ฯ ส่วนพระมารดา เมื่อพระองค์
ส่งคนไป ฯ ก็ส่งขนมไปถึง ๓ ครั้ง ในวาระที่ ๔ ส่งไปว่า "ขนมไม่มี" ฯ พระกุมารทรงสำคัญว่า "ขนมแม่นี้ จักเป็นขนม
ประหลาดชนิดหนึ่ง" เพราะไม่เคยทรงได้ยินคำว่า "ไม่มี" จึงส่งคนไปว่า "จงนำขนมไม่มีนั้นแลมาเถอะ" ฯ
ฝ่ายพระมารดาของท่าน เมื่อเขาทูลว่า "ข้าแต่พระแม่เจ้า ได้ยินว่า พระองค์จงประทานขนมไม่มี," จึงทรงพระดำริว่า
"ลูกของเราไม่เคยได้ยินบว่า 'ไม่มี,' แต่เราก็จักให้ความนั้นด้วยอุบายนี้" จึงทรงปิดถาดทองคำเปล่าด้วยถาดทองคำ
อื่นแล้วส่งไป ฯ เหล่าเทวดาที่รักษาพระนครคิดว่า "เจ้าอนุรุทธศากยะได้ถวายภัตรอันเป็นส่วนตัวแต่พระปัจเจกพุทธ-
เจ้านามว่าอุปริภูฏะ ในคราวที่ตนเป็นนายอณการะ ทรงทำความปรารถนาไว้ว่า 'ขอข้าพเจ้าจงอย่าได้สดับคำว่า 'ไม่มี,'
อย่ารู้สถานที่เกิดแห่งไหน," ถ้าเจ้าอนุรุทธะนี้ จักทรงเห็นถาดเปล่าไซ้, พวกเราก็จักไม่เข้าไปสู่เทวสมาคม
ทั้งศีระของพวกเราก็จะพึงแตก ๗ เสี่ยง" ฯ ที่นั้น จึงได้ทำถาดนั้นให้เต็มด้วยขนมทิพย์ ฯ เมื่อถาดนั้นพอเขาวางลงที่
สนามเล่นขลุบแล้วเปิดขึ้น กลิ่นขนมก็ตั้งตระหลบไปทั่วทั้งพระนคร ฯ

๑ เทวทศตสฺส วตฺถุํ ปพฺพชิตกาลโต ปฏฺฐาย ยาว ปฐฺวิปฺเวสนา เทวทศตํ อารพภ
ภาลิตานิ สพฺพานิ ชาตกาณิ วิตถาเรตฺวา กถิตํ ฯ อยํ ปเนตถ สงฺเขโป ฯ

สตุถริ อนุปฺยํ นาม มลฺลานํ นิคฺโม ตํ นิสฺสาย อนุปฺยมฺพวเน วิหรนฺเตเยว
ตถาคตสฺส ลกฺขณปฏฺิคฺคหณทิวเสเยว อสฺีตีสหสฺเสหิ ญฺาติกุเลหิ ราชา วา โหตุ พฺุโห วา
ชตฺตียปรีวาริ วิจริสฺสตีติ อสฺีตีสหสฺสปฺตฺตา ปฏฺิณฺญาตา เตสฺุ เยภฺุยฺเยน ปพฺพชิตฺสฺุ ภาทฺุทฺยราชานํ
อนฺุรฺทฺุ อานนฺุทํ ภคฺุ กิมฺพิลํ เทวทศตฺนฺติ อิมํ จ สกฺเก อปพฺพชนฺเต ทิสฺวา มยํ อตฺตโน
ปฺตฺเต ปพฺพาเชม อิมํ จ สกฺกา น ญฺาตกา มณฺเญ ตสฺมา น ปพฺพชนฺตีติ กถํ สมฺภูทฺฺาเปสฺุ ฯ
อถ มหานาโม สกฺโก อนฺุรฺทฺุ อฺุปลสงฺกมิตฺวา ตาต อมฺหากํ กฺลา ปพฺพชิต นตฺถิ ตฺวํ วา
ปพฺพช อหํ วา ปพฺพชิสฺสามิตี อาท ฯ โส ปน สฺุขฺมาโล โหติ สมฺปนฺนโมโค นตฺถีติ
วจนฺมปี เตน น สฺุตปฺพหํ ฯ เอกทิวสํ หิ เตสฺุ จสฺุ ชตฺตียฺเยสฺุ คฺุฟฺกึฟาย กึฟฺนฺเตสฺุ อนฺุรฺทฺุโ
ปฺุเวน ปราชิตฺ ปฺุวตฺถาย ปหิณฺิ ฯ อถสฺ มาตา ปฺุเว สชฺุเชตฺวา ปหิณฺิ ฯ เต ชาทิตฺวา ปน
กึฟฺีสฺุ ฯ ปฺุณปฺุณํ ตสฺเสว ปราชโย โหติ ฯ มาตา ปนสฺส ปหิเต ปหิเต ติกฺชตฺตุํ ปฺุเว
ปหิณฺิตฺวา จตฺตุถฺวาเร ปฺุวา นตฺถีติ ปหิณฺิ ฯ โส นตฺถีติ วจนสฺส อสฺุสฺุตปฺุพฺพตฺตา เอสาเปกา
ปฺุววิกติ ภวิสฺสตีติ มณฺญฺมาโน นตฺถิปฺุวเมว อาหารธาติ เปเสสิ ฯ มาตา ปนสฺส นตฺถิปฺุวํ กิร
อฺุยฺเย เทธาติ วฺุตเต มม ปฺุตเตน นตฺถีติ ปหํ น สฺุตปฺุพฺหํ อิมินา ปน อฺุปาเยน เอตมตฺถํ
ชานาเปสฺุสํมิตี ตฺุจฺจํ สฺุวณฺณปาทึ อญฺาย สฺุวณฺณปาทิยา ปฏฺิภฺุชฺชิตฺวา เปเสสิ ฯ นครปรีคฺคาทิกา
เทวตา จินฺเตสฺุ อนฺุรฺทฺุทฺุสฺกฺเกน อนฺุณการกาเล อตฺตโน ภาคภตฺุ อฺุปรีภฺุสฺุจเจกพฺุทฺุสฺส ทฺุวา
นตฺถีติ เม วจนสฺส สวณํ มา โหตุ โภชนฺุปฺุตฺติภฺุฐานชานนํ มา โหตุติ ปตฺถนา กตา สจายํ
ตฺุจฺจปาทึ ปสฺุสฺุสฺติ เทวสฺมาคมํ ปวีลิตฺุํ น ลภิสฺสาม สีสฺมปี โน สตฺตธา พลฺเยยาติ ฯ อถ
นํ ปาทึ ทิพฺพปฺุเวหิ ปฺุณฺณํ อกํสฺุ ฯ ตสฺสา คฺุฟฺมณฺุทเล รฺุเปตฺวา อฺุคฺฆาภฺุทฺุมตฺตฺาย ปฺุวคฺนฺุโ
สกลนคฺุรํ ฉาเทตฺวา ลฺุทิตฺุ ฯ

๑. เรื่องพระเทวทัต พระศาสดา ตรัสชาตกทั้งหมด ที่ทรงปรารภพระเทวทัตมาชีวิตให้พิสดารแล้ว ตั้งแต่เวลา ผนวชจนถึงถูกแผ่นดินสูบ ๗ ก็ **ความย่อ** ในเรื่องพระเทวทัตนี้ ดังต่อไปนี้ ๗

๑ เทวทูตตสส วตถุ ปพพชิตกาลโต ปฏฺฐาย ยาว ปฐวิปเวสนา เทวทูต อารพภ ภาสิตานิ สพฺพานิ ชาตกานิ วิตุถาเรตฺวา กถิตํ ๗ อโย ปเนตฺถ **สงฺเขโป** ๗

เมื่อพระศาสดา ทรงอาศัย **นิคม** ที่อนุปิยะแห่งมัลลกษัตริย์ประทับอยู่ที่อนุปิยอัมพวันนั้นแล, **ในวันรับพระลักษณะ** แห่งพระตถาคตนั้นเทียว ตระกูลพระญาติ **แปดหมื่น** มอบพระโอรสแปดหมื่นให้ด้วยคำว่า "สิทธัตถกุมาร จงเป็นพระราชาก็ตาม เป็นพระพุทเจ้าก็ตาม, จักมีกษัตริย์เป็นบริวารเทียวไป," เมื่อพระโอรสเหล่านั้นผนวชแล้ว โดยมาก,

สตฺถริ อนุปิโย นาม มลฺลานํ **นิคม** ตํ นิสฺสาย อนุปิยมพฺวเน วิหรนฺเตยฺเว ตถาคตสฺส **ลกฺขณปฏิคฺคหณทิวเส**ยว **อสีตีสหฺสเสหิ** ญฺาติกุเลหิ ราชา วา โหตุ พุทฺโธ วา ขตฺตियปริวโร วิจิริสฺสตีติ อสีตีสหฺสสฺสุตฺตา ปฏิญฺญาตา เตสุ เยภฺยุเยน ปพพชิตฺเตสุ

เหล่าพระญาติเห็นศากยะ ๖ พระองค์นี้ คือ ภัททियราชา อนุรุทธะ อานันทะ ภาคุ กิมพิละ เทวทัต ยังมีได้ผนวช
จึงสนทนากันว่า "พวกเรายังให้ลูก ๆ ของตน**บวชได้**, ศากยะทั้ง ๖ นี้ ชะรอยจะไม่ใช้พระญาติกรรมัง ? เพราะฉะนั้น
จึงมิได้ทรงผนวช" ฯ

ภัททियราชานัน ออนุรุทฺ อานนทํ ภาคุ กิมพิลํ เทวทตฺตนฺตติ อิเม จ **สกุเก** อปฺพพชฺชนฺเต ทิสฺวา
มยํ อตฺตโน ปุตฺเต **ปพฺพชาเชม** อิเม จ สกุกา น ญฺาตกา มณฺเญ ตสฺมา น ปพฺพชฺชนฺตํ **กถํ**
สมฺภุจฺจาเปสุํ ฯ

ครั้งนั้น เจ้ามหานามศากยะ เข้าไปหาเจ้าอนุรุทธะ ตรัสว่า "พ่อ **ผู้ออกบวช** จากตระกูลของเรายังไม่มี, น้องจักบวช หรือ
ว่าพี่จักบวช" ฯ ก็เจ้าอนุรุทธกุมารนั้น เป็นกษัตริย์ผู้สุขุมาล **มีโรคะสมบุรณ์** แม้คำว่า "ไม่มี" พระองค์ก็ไม่เคย
ทรงสดับ ฯ

อถ มหานาโม สกุโก ออนุรุทฺ อฺปสงฺกมิตฺวา ตาต อมฺหากํ ภูลา **ปพฺพชฺชิต** นตฺถิ ตฺวํ วา
ปพฺพช อหํ วา ปพฺพชฺชิสฺสามีติ อาท ฯ โส ปน สฺขุมาโล โหติ **สมฺปนฺนโกโค** นตฺถิติ
วจนมฺปิ เตน น **สฺตปฺพพํ** ฯ

จริงอยู่วันหนึ่งเมื่อกษัตริย์ ๖ พระองค์นั้น ทรงเล่นกีฬาลูกขลุบอยู่, เจ้าอนุรุทรทรงปราชัยด้วยขนมแล้วส่ง (คน) ไป เพื่อต้องการขนม ๑ คราวนั้น พระมารดาของท่านจัดขนมส่งไป ๑ กษัตริย์ทั้ง ๖ เสวยแล้วทรงเล่นกันอีก ๑ เจ้าอนุรุทรนั้นแล เป็นฝ่ายแพ้ไป ๑ ส่วนพระมารดา เมื่อพระองค์ส่งคนไป ๑ ก็ส่งขนมไปถึง ๓ ครั้ง ในวาระที่ ๔ ส่งไปว่า "ขนมไม่มี" ๑

เอกทิวส์ หิ เตสุ จสุ ขตติเยสุ คุพีกีฬาย กีฬินเตสุ อนุรุทรโธ ปูเวน ปราชิต ปูวตถาย ปหิณิ ๑ อถสฺส มาตา ปูเว สชฺเชตฺวา ปหิณิ ๑ เต ขาทิตฺวา ปน กีฬิสฺสุ ๑ ปุนปฺปุนํ ตสฺเสว ปราชโย โหติ ๑ มาตา ปนสฺส ปหิตะ ปหิตะ ติกฺขตฺตุํ ปูเว ปหิณิตฺวา จตฺตถวาระ ปูวา นตฺถิตี ปหิณิ ๑

พระกุมารทรงสำคัญว่า "ขนมแม่นี้ จักเป็นขนมประหลาดชนิดหนึ่ง" เพราะไม่เคยทรงได้ยินคำว่า "ไม่มี" จึงส่งคนไป ว่า "จงนำขนมไม่มีนั้นแลมาเถอะ" ๑ ฝ่ายพระมารดาของท่าน เมื่อเขาทูลว่า "ข้าแต่พระแม่เจ้า ได้ยินว่า พระองค์ จงประทานขนมไม่มี," จึงทรงพระดำริว่า "ลูกของเราไม่เคยได้ยินบทว่า 'ไม่มี,' แต่เราจักให้รู้ความนั้นด้วยอุบายนี้" จึงทรงปิดถาดทองคำเปล่าด้วยถาดทองคำอื่นแล้วส่งไป ๑

โส นตฺถิตี วจนสฺส อสุตฺตปุพฺพตฺตา เอสาเปกา ปูววิกิติ ภวิสฺสตีติ มณฺญมาโน นตฺถิปูวเมว อารธาติ เปเสสิ ๑ มาตา ปนสฺส นตฺถิปูวํ กิร อยฺเย เทธาติ วุตฺเต มม ปุตฺเตน นตฺถิตี ปนํ สุตฺตปุพฺพํ อิมินา ปน อุปาเยน เอตมตฺถํ ชานาเปสฺสามีติ ตฺวจนํ สุวณฺณปาตี อถญฺญาเย สุวณฺณปาติยา ปฏิกุชฺชิตฺวา เปเสสิ ๑

เหล่าเทวดาที่รักษาพระนคร คิดว่า "เจ้าอนุรุธศากยะ ได้ถวายภัตรอันเป็นส่วนตัวแต่พระปัจเจกพุทธเจ้านามว่า อุปริฏิฐะ ในคราวที่ตนเป็นนายอำณาระ ทรงทำความปรารถนาไว้ว่า 'ขอข้าพเจ้าจงอย่าได้**สดับ**คำว่า 'ไม่มี,' อย่า**รู้สถานะที่เกิดแห่งโกชนะ**,' ถ้าวเจ้าอนุรุธะนี้ **จักทรงเห็นถาดเปล่า**ไซ้, พวกเราก็จักไม่ได้เข้าไปสู่เทวสมาคม ทั้งศิระชะ ของพวกเราก็จะ**พึงแตก** ๗ เลี้ยง" ๑

นครปริศนาทิกา เทวดา จินตเสถ์ อนุรุธศกเกน อนนฆารกาเล **อดตโน ภาคตต** อุปริฏิฐะ-
ปัจเจกพุทธสัส ทตวา นตถิติ เม วจนสัส **สวัน** มา โหตุ **โกชนูปตติฐานชานน** มา โหตุติ
ปตถนา กตา สจาย **ตัจจปาตี** **ปสสิสสตี** เทวสมาคม ปวิสิตุ น ลภิสสาม สีสมปิ โน
สตตธา **พลยยาตี** ๑

ที่นั่น จึงได้ทำถาดนั้นให้เต็มด้วยขนมทิพย์ ๑ เมื่อถาดนั้นพอเขาวางลงที่สนามเล่นขลุบแล้วเปิดขึ้น กลิ่นขนมก็ตั้ง
ตระหลบไปทั่วทั้งพระนคร ๑

อถ นํ ปาตี ทิพพปุเวหิ **ปุณณ** อกัสุ ๑ ตสสา **คูปัมณทเล** ลูเปตวา **อุคฆาฏิตมตตาย**
ปวคนโร สกลนครํ **ฉาเทตวา** ลูโต ๑